

Jekabaara

Jamana

World Vision

Cikela cemān n'a musoman kurnafoniseben

a be bo kalo o kalo

Jamana baarada la BP. 2043 Bamako (Mali)

Koɔrisenendaw ka koperatifu

(CPC) sigili be senna Buguni

ne 4nan

Dantiglikan

Maaya ye hakliko ye

Mun fen kelen de be adamaden sen-nin – fila ; bolonin-fila ; taamasen-fikan, bə dafen təw ma də ? Olu minnu be taa sen naani kan ; olu minnu ka bon, u ka jan, u ka girin ! Aa adamadenya dərə ! Mun fen lahala kanma adamaden be dafen təw bee ni san ce ? O te hakliko ye wa ? Awa, hali adamadenw yere danma be jəgən dan n'u hakili juru caanicogo de ye ka teme jəgən kan. Awa, a dan ye hakili ka adamaden də je dəənin walima berema, walasa o ka bə adamadenya sara kənə. Aw m'a ye, maaya te yen hakili kə dərə. Hakilima de be minecogo sərə dijenatige taabolo bee la. Nka, dijenatige gleyyanin si te fiñe bilabali to adamaden hakikilintan na. Maaya ye hakliko ye dərə. N'i taara benbaliya sərə maa fila ni jəgən ce ; fadenw be jəgən labila ; badenw be jəgən juguya ; balimaw be jəgən silatunu, o bee ju sigilen be mun kan hakilintanya kə ? Nənté dijenatige fere be kuntienna were di haklitigi ma min te benbaliyako ye wə !

Tumani Yalam Sidibe

Beledugu muruti taabolo tariku

ne 4ni 8nan

Ka bə Wolofəbugu kin na (Bamako)

ne 3nan

Sōng sigiko juman be garisegē sankorota

ne 6nan

Farikolo kənəya kunbabin

ne 7nan

Kalan joyorō ka bon adamaden ka dijenatige la

ne 9 ni 10nan

"Kalan be məgə sən hakili la, nka kurnafoni be məgə bə kunpan na" Yərə Ulen Sidibe

Kalan si nafantan tε

Hamidu Konate

Nin yərə in bε n hakili jigin balikukan lahala kərə la an ka jama na kənə yan, kabi yərəta kəfewaati surunw, fo ka se san 1980 waatiw ma. K'a ta Kidali fo Kayi ; baliku kalansow tun ye an ka dugu fanba taamaseere ye. Awa, an ka jamana kanfota bərema bε kalansow tun bε yen, ka dā dugukənəmaaw siya kan : bamanankan ; fulakan ; marakakan ; senufəkan ; bəbəkan ; kərəbərəkan ... Aa ! Fanga tun bε balikukan na an bara yan de. Awa, baarakalanw ni signinden kalanw de tun bε taa jəgənfə yərə bε, ka ben sigida kənə baara kolo girin keta ma : forosuma ; bagan mara ; numuya baaraw ... Awa, fen min tun ye ko in diyayərə ye, o de ye ko balikukan kera sababu ye ka denmisənkalan ka sankərəta don bangebagaw dusu la yərə bε.

Sisan, tins don, balikukanləko bε senna halibi. Maa yere be se k'a fə ko : desantaralizənko ; cikəlaw ka jətaajəkuluko (koperatifu ni AW), olu bε kera sababu ye ka diyagoya don kalanko la, barisa

kunfin danma tε se ka ke jəgən kunko jənabəbagaw ye. Nka, a kafisa, nin yərə in na, n ka kuma kelen pereperelatige jekabaara kalanbagaw ye. O de ye ko maa bε ko o ko ke, o yé kalanfen ye i bolo. Duitigi k'a dən a bə ka ga musakaw boloda cogo min na, walasa balannako jugu kana se a ma du musakola, o ye kalanfen ye ; jəsənə nə taabolo ; kəorisənə nə taabolo ; jiriforo ni jiridenko nə taabolo ... nin bε ye kalanfenw ye. Maa k'a dən ko ko si kufəbaara kəbaga tə tənə bə. A kafisa bε k'a dən ko ni ko o ko be ke a dənbaga fe, o ka sirasərə ka telin. Hali samiye baara ketaw ani tilema baara ketaw, ninnu bε tənəbəbaga lakika de ye u bolodabaga jənjən ye. Ka ko boloda, o dun bε a jira de ko ka ko dən, k'a bolodacogo dən. Dijə be bolo min kan bi, kodənbali-ninyərə bε ka dəgəya dəre. An k'a jini tuma bε k'an ka ketaw kəcogow sidon ; k'u faamu. O bə to an bε u weleya baara juman kədarə kənə. Baara juman dun kəbaga tε bənə dəre, awa bε b'a mankutu kojuman, hali a juguw.

Kan ben bəko nata

**Hamidu Konate
Jamana baarada
jəmaa Bamako**

wale

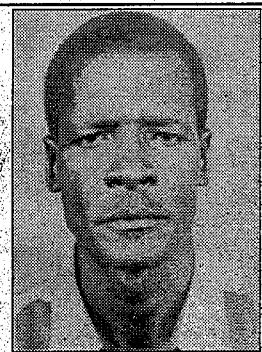
I ka kəta ke
I k'a lakali to a tigilamaaw bolo.
Tigilamaa
Bee be kundoni jəninin na dera.
E m'a ye,
Hali n'i kelen sira k'i jə i sen
kan,
I ka bon da gasonnen kənə,
Duguse mana je
Maa sure də na sərə
K'i majamu i ka si-ka-jə la.
Kələsibaga bε bee la
Kələsibaga bε ko bee la.
O kanma,
N'i b'i pan
Kana i pan k'i bε bε dan ;
K'i pancogo ka bee jəfa ;
Ko bee ka wasa n'i ka panni ye.
O si te bennsenmako ni ko wəre ye,
Barisa
Maa kelen si tε ke kəgə ye
Ka na bee labə.
Nka,
N'i b'i pan,
I pan i pancogo lakika la.
N'o kəra
I mafəbagaw b'i mafə,
Ka sərə e m'o lajini.
N teri, kənə jənin bee te bokeyərə
ye
Awa tufin bee fana te silatunuy
oro ye.
Aa ! jaa dəre !

Tumani Yalam Sidibe

Hakilisənəkənə

Maa tε ke maa fe gansan ; maa t'i ban maa la gansan, nka maa bε k'i yere ye gansan. Ni maa dun kera i yere ye, i bε sərə dijə fanjumanbolo de kan waati bee. O ka jii dəre !

Tumani Yalam Sidibe

Palesitini kélé banbali

Ka bə Wələfəbugu kin na (Bamako)

Ne ye Welesebugu dugumaa ye. N ye balikukan ke an ka dugu kənə an Welesebugu dugu werew kənə. N ye waati jan ke o la, barisa n ye kalanko in səbe ke fo ka se san 1980 waatiw ma. Sisan, n sigilen be Wələfəbugu kin na baaradenya la. N be səben caman sərə k'olu kalan an ka bamanankan in na, n ka lafiya waatiw kənə. Jekabaara y'o səben də ye. Kosa in na, n ye kunnafoni də sərə Jekabaara kənə min y'a to n y'a fiamu ko an mako be kunnafoni fen o fen na, Jekabaara maaw be se k'o lasərə ka di an ma. **O ye ko : Jekabaara be enterineti kan !** O kanma, n b'a fe Jekabaara səbenbagaw k'a fo an ye mun na Palestini (Larabuw) ni Isirayeli (Banisirayila) be nəgən na sanga ni waati bəe kélé daga kənə. N be n ka duguməgəw bəe fo, n be Tumani Yalam Sidibe n'a ka cedenw bəe fo Jekabaara la.

**Mamutu Buware
ka bə Wələbugu (Bamako)**

Jaabi

Mamutu Buware i ni ce. An b'a kanu i ni an yere ka nəgən ye walasa ka masala kosebə. Nka, sanni o ce, i ka jininkali jaabi file an ka wulikajə bərə min kan.

Palesitini kélé

Ka bi waati jan an bəe lajəlen tulo dingé falen don wale min kunkankumaw n'a kunkankow menni na, o ye kélé banbali ye min be larabuw ni banisirayila jamana ce. O ye kélé ye min, hali n'a be ja-

mana fila de kənəkan kəgə da nəgən na, n'lu ye Palesitini jamana ani Banisirayila jamana ye, a kəni tena ke dəwəre ye basakəle lahalakə. Ka bi san 1967 fo se ka bi ma, kélé in ye Banisirayila ani larabu jamana fanba sərədasiw jamana kəgə da nəgən na : Misira jamana, Zərudani jamana, Liban jamana,... Hali n'o kelew bəe kuncéra banisirayila ka setigya kan, u kəni kəra sababu ye k'u keyərəw (Məjenoriya) ke fitinemayərəw ye waati bəe. Afriki jamana kelen yere ye a yere sərə keledə in daga kənə, san 1967 min tora keledə in daga kənə, san 1967 min tora ntaalen na, n'a n k'o ma "Antebe keledəga". O ye Uganda jamana kasobondugu də ko ye. O san 1967 kelen yere de lo, Afriki jamana y'u ka kanu jəniya jira larabuw la. O kosən, u bəe ye lasigidenko taasiira ka bi san 1988, yelema bəka don o taabolo la, barisa jamana caman be ka sərə Afriki kənə ka t'a fe minnu be k'u kəsegi banisirayila jamana ma lasigiden ko siratege la : Zayiri (kənə demokaratiki) ; Kədəwari, Misira jamana, ...

Kélé in tariku

Larabuw ni banisirayilakaw cəkəle bəsenna kabi lawale la, ka don diinew taabolo kənə. Nka, fen min ye a jujən kənəkanda ye bi, o b'an lase san 1945 waatiw ma. Dijə bəe-je-kéléba filanan (1939 ka se 1945 ma), Alima jamana nəmaa, ko Itileri Adəlufu, alema dan kelejəsinni ma dijə jamanaw bəe ma, a y'a ka fanga sinsin siyajuguko fana kan.

A ko banisirayilakaw ye siya jugu de ye, min ni silatunu kakan ! O kanma, a ye kelewaati bəe ke banisirayilakaw laboli la u ka jamana kənə, ka nau ke nəgən kan, ka taji bən u kan k'u jeni. Banisirayilakaw jensenna dijə kənə k'o sababu k'u ka yərəjiniboli ye. Kélé bannen 1945, dijə jamana kafolenw ka tənba (ONU), ale min sigira sen kan tonba were kəfə, n'o ye « SDN » ye, o y'a lajini ka jamana sigida di banisirayilakaw ma. O yərəbənna Palestini dafəla ma, larabu jamanaw siğinənya kadara kənə. Awa, larabuw ni banisirayilakaw ce fitine banbali jujən bərə yen de, barisa, dəənin-dəənin, banisirayilakaw ye Palestini jamana fərə dəw mine k'u banbaw olu kan. O kele yere de cəba kera Palestini nəmaa Yaseri Arafati ye. Ale faatura gerente dilan kan san 2004. Larabu jamanaw wulira k'u jə ka bi o waati walasa ka banisirayilakaw bolobo Palestini jamana minənen kan, a fana ka ye dijə jamanaw weletaw cərə. Halibi o de be se nəna dere. Banisirayila jamana kelejən larabu jamanabaw kera Siri, Liban, Palestini, Misira jamana, Zəridani jamanaw ye kənəkanda la. Nk'a ko ye larabu jamanaw bəe da firi kele ro de Awa, hali bi Palesitini ka yəresorə be k'dənini jamanaya hukumu kənə. O ko yere kelen be dijə jamanabaw, i n'a fo Etazini ani dijə tənbaw, i n'a fo ONU ka wajibiyako ye bi ka nəsin banisirayila jamana ma, n'o ye Isirayeli ye. Nka, halibi Palestini jamanayako bə ngalama funteni girinmanyərə la. Sini bəna ke cogo di ?

Tumani Yalam Sidibe

Ka se tilali kəcogo la

Bolokəfəmaaw ni maa labilalenw ka nətəa siratige la. "OKN", walima (dənnifurancəntan) ye hakilinan ye min sigilen be senkan demə donni kanma bolokəfəsigidaw ka bənəgəlasiraw jinini kanma, min be temə sigidaw kənə kan fətaw sira fe. O ye walew ye minnu be tali ke sigidaw yere kənə yiriwalisira donni na barika la kənəkafəjamanaw kənə (TIC).

"OKN" walima (dənnifurancəntan) ye maaw ka farajəgənkan jekulu ye min sigira senkan walasa ka sigidaw kənə dənni jini, k'u tila, ani k'u

lajənsen k'o sababu ke taasira bari-kamaw ye.

O kanma, "OKN" t'a danma fen kura ye, hakilina sərəlenw tigitigi de don, minnu be tali walew la minnu be senkan ka ban sigidaw kənə bərə raw kecogo caman kan, min kelen-kelenna bəe n'a ka weletəgə don, o de kama, a y'a jini a ni jamana ni Afribonne ka sigi enterineti kan, kərenkərennenya la, sigidaw ka nəsərəlen kow la yərə nin yərə, olu tilali siratege la. U bəe lajəlen ka bənəkan miirina b'a jira ko sigida

dəsəlenw ka kan kə se k'u ka dənniwi lakali ani k'u lajənsen sigidaw kənə kanfotaw la. O siratege kelen na, u ka kan ka nəfəli ke u ka dijəlatige taasira jənjənəw kan. Sigida ka nətəa nərəlen don adamadenya ka nətəa la. "OKN" Jamana ka jinifen ye sigidaw kənə bənəgəlasiraw labanban-ni jinini de ye.

Nin kunnafoni bərə "Les Echos" kunnafonisebən bəko 2570 nan kənə, san 2005 setanburukalo tile 15.

**A bayəlemabaga bamanankan
na Tumani Yalamu Sidibe
ni Yusufu Fane**

Koɔrisenənaw ka koperatifu “CPC” sigili bε sen na Buguni CMDT cikemara kənə

2005-2006 baaranan na, Buguni cikemara koɔrisenəna-jekulu (AW ; APA ; CPC) hake kuuru bε 1297 de la. O b'a jira ko ni o sangara 2004-2005 baaranan hakew ma, a bε sankorota ni 2% de ye. O sababu bε bə jekuluw cili de la ka dəwəre bə a kənə (ekilatiman).

Sanni “PASE” baarabolo sen ka don baara la, taabolo tun bε CMDT bolo ka AW ni APC bayeləma ka ke koperatifuw (CPC) ye. O baara tun lahala bε 2004- 2005 baaranan damine, fo ka na se 2005 san marisikalo labanwaati ma.

“PASE” baarabolo ye CMDT jøyøra ta kə damine 2005 san awirilikalo la. O siratege la, “PASE” ye baarakəbaga duuru (5) ta, jekuluw sigili kanma sen kan, anā dəw bayeləmani ka se jekulu

(Aw ; APC ; CPC) 150 labenni ma, baa-rakela kelen kelen bε fe, kalo saba kənə, n'o ye san 2005 awirilikalo ; məkalo ani zuwenkalo ye. CPC sigili baara taabolo dantigesəbenw kera sekiteri w bε kənə ni CMDT ka deme ye, ka jəsin baarakelaw ma.

II - CPC hake sigilen sen kan, ka se san 2005 Zuluyekalo tile 21 ma

a) Baarakela kelen kelen ka CPC si-gilen sen kənə.

O ye jatew ye minnu bε tali ke Buguni kalanfa ka səben kənəko la. Ale ni siratege (b), bε bε lahala kelen na, n'o ye CMDT ka deme ye ka jəsin “PASE” ma.

N'an y'o səben kənəkow laje, an bε t'a səro ko CPC 621 de sigilen bε sen

kan, ka se bi ma, Buguni CMDT mara kənə. Tə min ka kan ka sigi sen kan walasa ka hake 646 səro, o ye 25 ye.

Baara in bε bε ke « PASE » fe ni CMDT da deme ye. Awa, an k'a dən fana ko CPC fila sera ka sigi sən kan Dogo ka da Buguni mara Siwaki (Syvac) peresidan ka deme barika kan. O kera baarakela ni CMDT cədenw ka jøyørøfa kə. An kan bε feneñene (n'o ye kondo bugufiyə ye Nani ZPA kənə) ani Tona (Tabakərø bugufiyə də, Banko ZPA kənə) de ma. O kanma, o kopera-tifuw jate ma ta CPC hake dilen fe.

**Nin ye Buguni kalanfakuntigi
(C/SFAOP) Lasana Ba ka səben
kənəko jənatəmənen ye
Tumani Yalam Sidibe fe.
A tə bε boko nata kənə.**

Beledugu muruti taabolo tariku

K'a ta san 1915 feburuyekalo la, ka t'a bila marisikalo la, murutuliba kera Beledugu dugukolo kan, min bε jate tubabutile waati tariku fe, ba fila ni nəgən cε, n'o ye Senegali ba ni Nizeri ba ye, n'a yelemana ka ke 'Sudan faranse » ye san 1920. Ijaarada in dənnən don jama fanba fe ni "Beledugu muruti " ye. Murutili in tora senna fo san 1916. K'a ta duguba fo senkebuguda, murutili kəjələ ma temə a si la, a ni dijə keleba fələ kera waati kelen.

A fəcogo la, Nənsənbugu n'a lamini maaw feko tun te murutili in ye, nka u tun t'a fe o ka dən maaw fe.

Nənsənbugu ye dugu ye min bε Kati ni Kolokani cε.

Hali bi, a fəcogo kelen na, Nənsənbugu tun bε fenw di tubabuw ma Kojalanda la san 1915, marisikalo tile 6, min senfe u ye Nənkən ni Masantola ani Kumi ci. A fəra fana ko san 1915 marisikalo tile 7 səgəmada fe, Nənsənbugu jamanatigi ye nənə kəne di npogotigiw ma u ka taa a di tubabuw ka jalatigiba də, ma n'o təgə tun ye ko Payo. Nin kele in kun tun te dəwəre ye tubabuw fe, u ka se ka maaw mara diyagoya la. Dijə keleba fələ min temena san 1914 ani 1918, o nana ni baloko geleya ye Beledugu. Dugu ca-

man tun bε yen, i n'a fo Nənkən ani Zanbilaw ka jamana kə a sababu ke balosərəbaliya ye san 1903, 1910, 1911 ani 1913. San 1941, setanburukalo, alimanw ni tubabuw ka kele nana a tə juguya, ka na ni balontanya ye an ka to-godaw la. Marali sira fe, Beledugu bamanan tun te sən dunan k'a mara abada. O hukumu kənə, u wajibiyara ka tubabuw deme o min ye an ka ja-mana ye. Nka kele in fanga girinyana sentanjamanaw ma, u tun te se a doni kərə. O doni tataw nana wolo sərəda-siceta la ka olu bila ka taa keleyərə la faransi, ka jəw ni bangaw di kelədenw balo kama minnu dagalen tun bε Kati, ani ka lənpo sara walasa ka tubabu sərədasıw kalan san 1904 əkutəburukalo tile 18. Bamanan cəkərəbaw y'u

yere jate i n'a fo dunan nin kele la u ni tubabuw ce demeni sira fe. Olu jə te kun foyi la u denw taali la k'u yere faga gansan ka səro a tu jə sira la. Nka, u y'u yere kələsi, ka də kan, u sənnen don a ma ko feere min bε tubabuw bolo kele la ka jəsin u keleñəgən w ma, o te dəənin ye. O misali də ye Segu mineni ye san 1898 awirikalo tile 6, Sikaso mineni san 1898 məkalo tile fələ. Kumi Jose Tarawele ni Mansantola Sanba Jara ye tubabuw ka se-baaya tjinətigiya, ka masəro u ni Sikasokaw jera ka kele ke tubabuw juguya la, hali n'a y'a səro u fanga tun man bon a ko la kosebe. O siratege la, tubabuw ye sanji wəərə jənangili ta ka olu səgerə, ka fara Falen Tarawele kan ka bə Gesəna, Katən Jara ka bə Nənkən ani Jurukərø Kulubali ka bə Npəla. Ninnu ye sanji wəərə (6) ke Tumutu, k'a ta san 1898 la, ka t'a bila san 1904 la.

Beledugukaden minnu fələ tara sərədasiya la, san 1915 zanwuyekalo damine ye olu səro Faransi. Olu somaaw t'u kibaruya səro, nka o bε n'a ta, sərədasiyatetaw bε ka jamana yaala maa kuraw tali kanma. Gatigiw bε ka don-

A tə bε jə 8 nan kan

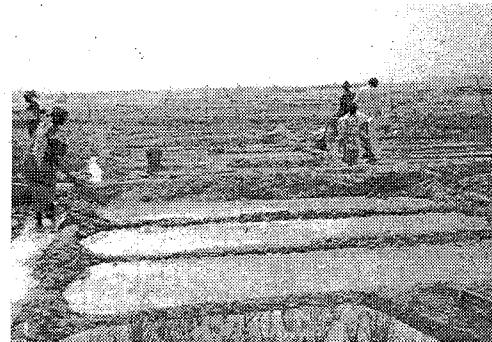
Segu malosene baarada “Ofisi-di-Nizeri kunnafoni”

Ofisi-di-Nizeri ka jinan saminéko bë són ka ke tó k'a je ye, k'a sababu ke sene nafafenw soro baliya ye.

O hukumu kóno, seneko minisiri Seyidu Tarawele ni Ofisi-di-Nizeri jemaa ni Jabali ni Masina malosenenaw ye njogon ye araba ni alamisa, utikalo tile 24 n'a 25, san 2005. Minisiri ni maa ninnu ka njogonye kun tun te doweré ye, farafarali ni sene nafafenw songo geleyali ani senekelaw sendonni Masina 2 nan taari 3160 labaarali la, o min y'u haminankoba ye.

Ofisi-di-Nizeri kóno, san 2005 ni san 2006 baaran san soro makonnen be ben malo tóni ka keme duuru ni bi duuru ni wéoré (556 486) ma. N ka, Jabali ni Ntebugu ni Jlóno ani Mélodo ni Masina malosenenaw ka fó la u ni minisiri ka araba ni alamisa njogonye senfe, ni feere ma jini joona walasa senekela bee ka sene nafafenw soro, jate min fólen file nin ye, o soro bë són ka geleya kosebe. O siratige la, senekelaw mago be njogé hake min na, o jate minena ka t'o ben tóni 29 000 ma, keme sarada la, min 8000 kofora jagokelabaw ye. N ka, fó ka na se bi ma, n'i ye senekelaw sigi keme o keme ye, i b'a soro dugu 3 kóno, maa 20 njogon ma njogé jeman soro. Hali ni njogé tun nana, a songo yelenen tun don körélen, ka b'o sefawari dörème ba fila ni keme saba ani bi wolowula ni duuru (2375) la, fo ka se ba saba (3 000) ma.

Nin cogoya in na, senekelaw ka ci-den Abudayi Dawu ka fó la, nin ko in geleya sababu bora sigida waribontigiw ka jekulu de la. Mamadu Safune Tarawele ka fó la, ale min ye federasón ka konseye ye, o temenen kó, apelidofuru jekulu maa don fana, njogé tóni 3 000 sugu dira jula 3 ma wolomani kelen kófe bora kelen sefawari dörème ba fila ni keme saba ani bi wolowula ni duuru (2 375). O maa 3 la, maa 2 sera ka u ta tilance di. I n'a fó 100 o 100, ka bi duuru (50%) sara. Usabanan ka kontara dabilala k'a sabu ke a ka njogé kalite céguguya ye. O kelen, tów fana sigara u ta tó nali la, ka soro forow mago be njogé la. O yoré bee la, njogé songo ye yelenni damine. Kabini o yoré la, maaw ye kuma caman damine saminéko kan. “Njogé foyi te anw ka dugukolo la, o tuma ni tubabunogé te, anw te soro caman ke.”

O temenen kó, anw be kófe jinan, ni feere ma jini a ko be ke tó k'a je ye.

Seneko minisiri y'a sinsin benkanw labatoli kan, ká jira ko feere be jini ka apelidofuru laben a ne ma. Seneko minisiri Seyidu Tarawele hakili a ko sugu falen be sene nafafenw na. “Hake min fóra apelidofuru la, o te se ka ke sababu ye ka fenw caya sugu fan bee fe. A sababu be soro apelidofuru ke cogo de fe.”

Nin sigasigali ninnu damine tuma, forow cogoya ka ji samine taabolo ka ji, fo nà bora bakonaw na jiko desé be olu minnu na. Nonté, kónokó kunnafoni foyi ma men fólo.

Malosenenaw ka kan k'u laben

Walasa ka dan sigi nin sene nafafenko geleyaba la, fókafle caman kera senekelaw fe. I n'a fó k'u deme ni sene nafafen suguya bee ye Ofisi-di-Nizeri fe, jamana yere k'u deme senenafafenw soro la, ka senenafafenw soro sira labila, ani ka njogé lan-izini kelen jo Marakala. Minisiri ka kuma na, ni malosenenaw tun sera ka fára njogon kan i n'a fó kórisenew, o de tun ye nin ko in fura juman ye. O de hukumu kóno, a y'a jini malosenenaw fe, u ka fára njogon kan, k'u ka senenafafenw bila nafolo kunkoro walasa danaya na da u kan. Jinan, kórisenew ye njogé soro, wa dò bora a songo la ni dörème 7 ye keme tilada (7%) kan. O be soro

kórisenew ka laben cogo juman de fe, ka d'a kan, olu ka kóri be ke i n'a fó garanti senenafafenw kunkoro nafoloko siratige la. Fen min ye Ofisi-di-Nizeri ye, o malosenenaw faralen te njogon kan, bee b'i ka malo gosi ka taa n'o y'i ka so. O siratige la, furuniseri ni wariboda maaaw be siran u demeni ne.

Masina senekelaw y'a jira minisiri la ko senekelaw sen kadon Masina 2 nan taari 3160 labaaralila ni 18 ye keme kulu kelen o kelen (18%) kan.

O baaraw kinfólo daminen san 2005 zanwuyekalo la Satómu fe ni taari 320 ye. O la, jamana kuntigi Amadu Tumani Ture ye sefawari dörème miliyon 50 don taari 30 labenni dafe ka di togodala denmisénw ma. Baara in kóne be jekulu min bolo, o jemaa ka fó la, baara min kalifalen be u la, o ka bon u ma k'a sabu ke dugukolo n'a cogoya ye, ani baara were minnu donna u ka ketaw senkoro. Minisiri dijena ni senekelaw ka fólen ye ka dò b'o baara fanga la, ka d'a ka, yiriyali te ke abada ka soro sigida maaw sen ma don yiriyalibaaraw waleya la “Goferenama ye sigidaw soro labaarali to sigida maaw bolo, n k'a b'u deme”.

Masina 2nan kene labenta yaalali senfe, Seyidu Tarawele y'a ka nisondiya jira baaraw taabolo juman siraw kan. Ka d'a kan, don kera waati bolodalen kóno ni 35 y' keme sara (35%) la, ka don b'wara keta fana sokóna ni 54 ye keme-keme sara (54%) la. Da sera ciklaw ka foroko ma minisiri ka taama in senfe, minnu ka foro minena u la, u y'a jini u ka forow ka segin u ma. Minisiri y'a jira u la ko jisongé sarali ye waajibi ye senekela kelen-kelen bee kan.

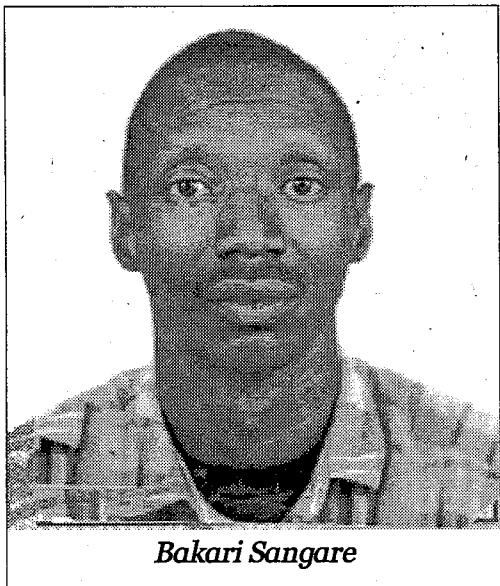
Kunceli

Seneko minisiri ka taama in senfe, a ni Ofisi-di-Nizeri jemaa n'a jenogéonw fe, tun be njogon i n'a fó Jinkareyi Mayiga, ka fára maaba caman kan.

An ye nin kunnafoni b'o “Les Echos” kunnafoniseben kóno ka don n'a juguje b'ota boko 2559nan ntene, utika-

A tó be pe 12nan kan

Netaa ni yiriwa Səngə sigiko juman bə garisege sankərəta

Bakari Sangare

Netaa ni yiriwa bə baara kəcogo juman ni nafa jiidilen kofə. O mana ke baara suguya o suguya ye, magan kebabaga wajibiyalen don ka hakilijagabə ke baara keta lasabatili feere n'a waleyaminenw kan, walasa nafako kuma ka fə. Baara timinandiya ni wəəsijiba suuru ni hakilijagabə sabatilen ye sərə yiriwali sendajə fələ ye. Nəba sərə, jiriden caman tigiya, nin bəe ye daamu ye. An k'an yere magan forow ni nakəw ni bagankow na, ani an bololamagayərəw la, ka sərə ka. O ye wasa koba ye. An ka baara bəe laban ye sanni-feere bolodali ye. O la, o ko bə garisege ni sannikelaw bolo. Nin məgə min ko bi, ko sanni-feere, o tigi b'a fə ko səngə. Tjəne don, sannifeere sabatiko juman dulonnen don fən caman na, i n'a fə, fən feereta sawura, feere yərəw, feerebaga, feere waati. Nin lahalayaw bəe rə, səngə de jəyərə ka bon kosebə, bawo sannikelaw jə b'o de fələ ye, feerefən sawura temennen kə. O kama, səngə man kan ka sigi cogoya la, min bə sannikelabali. A man kan ka ke sababu ye ka diyogoya la, min bə sannikelabali. A

man ka ke sababu ye ka jagokela fana labin. Kabini lawale la, an b'a n ka səngəw sigi. Səngəko te kokura ye an fe yan. N ka waati n'a cogoya kosən, an ka laadalasira caman kemandi ka fen sərə bi. O de kama yeleman ka kan ka dən a dəw la. Kunun, barika tun bə dugu kolo la, jiri tun ladon ka di, jilafenw tun bə sərə nəgəya la. O temenen kə, fen kebagaw tun ma ca yərə kelen na. Misali la, safune, situlu, furabə tun bə ke denbaya walima kabilia dəw taamasérelan, ye sigida kənə. N'o kobilaw n'o denbayaw tun te məgə tun te nin fen nəgəya la sigida kənə. O tuma, o waati la, san diyara o san ma diya o, sunsun tun bə den o tigibolo. Bi, geleya barika bonyalen don yere jini ye baaraw kebagaw caya, k'a keyərəw caya, ka jənawoloma don sugu la. Bi, an ka baara bannen kə, n'an be an ka feerefən səngə sigi, an k'an hakilito nin yərə damadəw la, walasa an ku se k'a n wəəsi tənəbə teliya la. Walasa an ka səngəw sigi, an k'an jija ka jate mine ke nin fen damadəw kan. Baara musaka an yerew ka magan, an ka tənə. Ni sene don, baara musaka ye lakefenw ye. Cikəla bə magan min kə, a ka kan kə sara bisigi tile la; k'o fara sene lakefenw musaka kan k'a ka tənə da o kan k'o tila a ka fen sərəlen hake la walasa ka fen kelen səngə sigi. Ni nin jate taabolo fana faraala sugu kibaruyaw kan, a kac'a la an ka səngəw te ke fen damatemən ye sannikelaw bolo. An ka sugubə diya, an be nafa sərə an ka baara la. Hakili la jigin siratəgə la, nətaani yiriwa ye jekulu ko de ye. Ninen kana ke o kə.

Bakari Sangare

U ko...

Walasa maa k'a dən waati bə ka fen min bila a jəe waati kənə, f'a k'a dən a b'a ka bi waati bərebən cogo min, k'a tənəbə waati nataw kan !

Ifaransi Konə arajo
Benkan la Nagalikela
də Bamako

Ni kərə bə macaya la, wulucekərə n'a ka kəle tə dən dəre. Ale min n'a ka kəle bə maaninfin kələsi, k'a lədon ani k'a sako bəe k'a ye, o ka sərə k'u wulu-gen n'a ka maaseben kənbəra !

Fode Jenseni Kamara
ka bə Jumala (Sibi)

Kolaminebali kan te wa ! A ko kunte adamadenya la. Ni adamadenya geleyaliko nin yəle sərə dərən, a dabali bə b'an yerema, k'a jigilatige, k'a bila kufeko maaya kada-ra kənə. Maalankolonya dəre !

Basidi Koyita jamala
nagali Bamako sugu kuru

Cə ye naani ye, muso ye kelen ye : muso ye muso ye ; cə min te se k'a yerejənəbə muso kə, o ye muso ye ; denmisən min ma se musoko ma, o ye muso ye ; cəkərəba min teməna musoko ma, o fana ye muso ye.

Alimami Ba
tarikubəla Segu

Maa te ke diinetigi jenama ye ka sərə i te maloya. Hali kafiriya te jə maa la ka sərə i te maloya. Maloya de ye adamadenya sindi ye. Malo te maa min na, o ye bagan ye, hali ni adamadenya misali b'a la.

Alimami Ba
tarikubəla Segu

N'a y'a sərə adamadenya gasi tun ye kogo jəlen de ye, maa si tun te sən i sen ka də kan. Nka kogo te, hakilikə don. O de kosən maa hakilimaw b'a ye k'u yere tanga a ma.

Alimami Ba
tarikubəla Segu

Kunbabin

Kunbabin ye kunkololabana ye min yanga be da farikolo fan be kan, ka masorø, n'a dimi besen na o farifaga n'a kolo magaya be farikolo fan be sørø. Kunbabin, ni tubabu kantigilamaaw ko ko "migereni", o ye kun kolodimi kuntaala jan ye, min be mada ka sørø ka wuli ni dimi gelen ye. Kunbabin dimi be don kunkolo nesiraw bee la. Nka, kerenerenneya la, a be jekise ne yelema cogo la ani kunkolo girinya cogo a tigi kanna.

Kunbabin sababuw :

Maa faamuyalenw ka fo la, n'o ye kenye tigilamaaw ye, kun saba de be se ka na ni kunbabin ye : kenoja ; kunkolodimi ladalamani hami gelen.

- kenoja : O ye bana suguya caman koføfen ye, ka masorø ni dumuni te yelema a yelema cogo la adamaden keno, a bera ni gerenni ye konoafew ka baara siratge la. Dumuni min be ja ka tintin muguden keno, o be ke sababu ye ka naran don joli taacogo juman na a taasiraw fe. O kanma, joli ne lagosilen de be se kunsene ko no, ka gelya don fijne fana ka temesira la. O de bera ni degun ye kunkolo keno, fo ka se farikolo kolutugun da tow bee ma. O kanma, n'i y'a kolesi, i ba ye ko maa kunkolobe ka dimi waati min na, a kolutugundaw fana be lafu a koro o waati la.

- Kunkolodimi ladalamani ni døw ko ko bamakorø

Maaw be yen, waati do adamenya taabolo gelyako do be se ka fijnen bila kunkolo la : kasarraw ; bana gelen do ; kunkolosema dacogo jugu.

Hami gelen : i na fo an ye a fo

aw ye nin kene kelen kono sije caman cogo min hamid kuntaala jan be fijne bila kunkolo kofenw daco-ga la. O yere de kanma a caman be se dimi labalalenw (kiriziw) ma, min be ke sababu ye ka faatoya taamaseere bila banabaato kan.

Kunbabin be furake

I na fo bana tow, kunbabin be furake a ne ma. A fura be naansara kunda, a be farafinfura kunda fana. Nka, fen min ye ladonko juman ye, o fana joyero ka bon kosebe banabaato ka lafiya søroli la. Kunbabin ye bana karøgelen ye, min be taakasegin caya mogø kan. Awa, na be na a be cun a tigi kan. O de kanma a ka kan kunbabinaato ka fura døn : tubabufura la walima farafinfura la, a ni min be sørø neqonfe waati bee. I

n'a fo bana tow bee, min ka gelen o de ye kunbabin fura jønjøn dønni ye, barisa farikolo bee na ka fura don.

Mun be fo kunbabinko la ?

Hali bi, maa caman be kunbabin kuntaala jan ke surømaaw (subagaw ; maa nefilatigiw...) ka wale jugu laseta ye maa were ma. O man kan. Min ka kan, o de ye an ka døn ani ka denkeneya a kan ko kunbabin ye bana de ye i na fo bana tow. A be furake I na fo bana tow. Nkan ka døn ko bana bee ba feerebaga timinandi de labila joona døre. Bamananw ka kuma te wa : "Ni alaminebana ye alaminejøn mine o kunceyørø ye sardo ye. Nka, ni alaminebana ye n'ta to nin bana in da mine, o laban ye jaasibugu ye ka maa to adamade-nya na !

Tumanai Yalam Sidibe

An ka koori senø

Ni mogø min ye dijne adamenya taabolo jini ka faamu kunnafoniko ani kalanko siratge la, i be t'a ye ko dijne jamana kelen kelen bee banbannen don barikamafen do de kan : døw ta ye jiri ye ; døw ta ye petørøli ye ; døw ta ye jibolisiraw ye ; døw ta ye dabali taasira ye. Awa, anw ka maliba in sinsinfen kolo girin do ye koori ye, hali ni sanudingew (damandaw ani suman senetaw be fara o kan). N be misali ta anw yere ka dugu na lamini duguw kan, welesebugu yemarakafo keno. Koori ye maa caman ani dugu caman ka taajne sabati yen døre ! Awa, senkebaarada min ba n kolesi no ye otuwale ye, a na ka lakenidenw fana be u seko bee la walasa ka koorisene ka taajne sabati an bara ka t'a fe. Mali jamana nemaa na ka goferenaman bee ka kan ka ko bee ke walasa koorisenenaw be sangha sørø ka t'a fe. Ala ka otuwale ni CMDT meen si la.

Mamutu Biware
Ka ba wølføbugu (Bamako)

je 4 nan tɔ

kabə ke buguridalañ kan, ani ka suw sən walasa u ka kisi tubabuw ka jama-naci-wale ma.

Lajeb 3 kera san 1915 zanwuyekalo kənə :

kelen kera Bulukuma, o be Nənkən ni kəjəkə cə, kelen wərə kera Cenege-bugu, o be Nənkən ni kərən cə ni ki-lometere 4 ye, a 3 nan kera Mesa, o ni Nənkən man jan.

Kumi Jose min tun ye maakərəba ye, san 1915 y'a sərə a si be sanji 75 la, ale tun te Bulukuma kubən kənə kan, nka a balimake den taara a jəyərə fa, n'o tun ye Sika Tarawele ye ka bə Gesəna. Mansantola Sanba Jara fana tun te yen. Ale denkə Kuntu Jara ye ale jəyərə fa.

Nin maa fila ninnu ka nabaliya kos-ən Nənkən jamanatigi Dəjumə Jara n'a ka cəsiri bəe, ka fara a ka kənseye Katən Jara ta kan, Bulukuma kubən ma wolo fen sebə la. Dəgəkun kelen o kə, fen min ye Cenegebugu lajə ye, min jəmaaya tun be Nənkən jamanatigi Dəjumə Jara ni Katən Jara bolo, o kera sababu ye ka Beledugu jamanati-giwbəe sen don a ko la : Jose Jara ka bə Kumi, Jurukərə Kulubali ka bə Npela, Sanbabilen ka bə Masantola, Lamini Jara Sirakərəba, n'u ko Lami-niwarə, Falen Tarawele ka bə Kumi, Saneke Kulubali ka bə Tawu-tomo, olu n'u jəgənnaw. Cenegebugu lajə in senfə, Kumi Jose da sera tooroyaw ma u ye minnu sərə u ka kasoladon senfə Tumutu, sanni a da ka s'a ma ko u ni maa minnu bəna kələ, k'u fanga te s'la. Kumi Jose ni Sanba bolo, nin mu-rutili in be i'n'a fo jama ka yərefaga. N ka, Dəjumə Jara ni Katən Jara fana bolo, denmisən minnu tun be kəleyərə la Faransi olu ka ko hamit tun be u la, o yəre be kəle in kun bə, ka a jira tubabuw la k'olu ye cə ye. Daban Ncibakunko cidenw farala u kan ka Jose ni Sanba ka hakilina kəle ka olu ka jama dəgəya. U ye Sika Tarawele ta k'o kə Beledugu kəledenw ka kumanda ye, k'o ka dankan ke Kumi Jose denkə cə saba (3) ye : Bañugu, Duga ani Fajo. Lajə 3 nan min kera Mesa o tun ye Cenegebu-gu lajə kunceli kuma ye. Sika bilala yərə min, o dijena n'o yərə taali ye ka

ke Beledugu sərədasiw ka kumanda ye. U ye sərədasidagayərə də sigi Kumi Jose denw be min na ani maa damadə, i'n'a fo Garantigi, Marakala, Npiye ani Buyaki. Səsəli kuntaala janw kəfə, ben kera kələko kan, o la, kibaruyaw jəsənna duguw kənə. Sugufiyə dəw la, kulekan tun be bə ko "an te tubabuw fe !, fo Beledugu !" Kabini o kera, Nku-sunjeliw wulila, i'n'a fo Sərəfen, n'u ko Sərəfennin ka bə Kumi, a n'a majamu-nidənkili ka pəsin cəfarinw ma, kə jira ko nin kəfə, sərədasicəta te kə Beledugu, wa u te Faransi dəmə u ka kələlankolon foyi la. Serekil garadiw ni lenpo minenaw kera juguw ye jama fe.

Beledugu fan bəe fe, wa u yaalatə kana ye dugu si la. Mesaa lajekəlaw y'u kali jamana yərewolo forobaboliw la cogo min a mana ci daga o daga da la, u kana jəgən janfa.

Murutili daminenə Merikoya sərə-dasicəta senfə. O ye dugu ye min be Kokokani ni tilebin cə. Dugutigiu n'u ka banbaaciya n'a ta bəe, san 1915 feburuyekalo la, tubabuw ka sərədasicəta-law ye maa 150 ta dugu in n'a lamini na, ka garadiw da olu kan ka taa Nənkən. U selen yen, Nənkən Dəjumə Jara ye olu bəe labila u ka segin ka taa u ka duw kənə.

San 1915 feburuyekalo tile 24, Dəjumə ye ci jo duguw ma, ko maa si kana sən cəta ka ke tuguri. Odon kelen,

Jurukərə Kulubali ye tubabuw ka cəta-law mine Npela mara kənə ka taa n'o lu ye. A ye Jose səgərə Kumi, u selen yen, Jose y'u bila ka taa Nənkən Dəjumə barə. O fana ye maa ninnu jəngi k'ubila u si kasol la. O kəfə, u ye mugu ci u la k'u suw ta ka taa u fili Nənkən "Ma-nan" ji la. O y'u ka dugu lədalakə be-lebele ye.

San 1915 feburuyekalo labantuma, tubabuw dəw wulila ka bə Kati ni Bə-makə, k'u kunda Beledugu kan. O kelen, mankan wulila fan bəe fe, ko tubabuw garadi minnu fagara Nənkən k'u be taa u ta jəru sara. O yərə bəe, bəmananw farala jəgən kan Kojalan da la. O ye kə belebele ye min be Zənbugu soda la, a ni Nənsənbugu cə ye ki-lometere 6 ye kəjəkəfe.

Tubabuw be bə Kati tuma min, u tun te təmə maa 60 kan. O jamakulu jəmaaya tun be kumanda Payo bolo, ale kelen tun ye u la jalatigiba de ye, kə fara tubabuw jalatigi dankan 4 kan ani Senegali mugucila maa 60 jəgənnə, ani tubabudogötörə fila, maaw ta ni baganw ta. U ka kəlekemarifa tun ye lasasi dafila ye.

Bamananw ka sərədasi jəmaa tun ye Gesəna Sika Tarawele ye. Jose denw tun dalen be ale kan. Ninnu kelen-kelenna bəe n'u ka kələbolo tun don.

Bamananw ka kəlekeminən tun ye farafinmarifaw, Npamuruw, kərelamu-ruw ani dənsəseməw ye. Tubabumari-fatigi tun ye kelen-kelenninw ye, u ye minnu mine Merikoya ni Npela kəsə-ladenw na. Bamananw ka kəlekəmaaw tun be so kan, nka kəleden fanba tun ta ye berew ni kərelamuruw n'a jəgənnaw ye.

San 1915 marisikalo tile 6, sərəda-sijekulu fila y'u disi da jəgən na Kojaland la, tubabuw ta ni Bamananw ta.

Bamananw tun ka ca ni tubabuw ye, n'u firila u kan, tubabuw b'u jəni ni quwələ ye, sərədasiw be segin u ko ka taa Zənbugu, f'u ye yen kə kəledenw dagayərə ye. Nk'a ma jə min kə, a kera o ye, sabu tubabuw ye se-baaya sərə. Nin kəle in dənnən be ni togo min ye, o ye Beledugu "Alamisafin" ye. (jeudi noir).

A bayəlemabaga bamanankan
na : Yusufu Fane

A tə be bəko nata kənə

Əkutəburukalo san 2005

Ladako bëe te bilafen ye

An be dijë waati min na i ko Asisan, hali ni tile ma bô tilebin fe fôlô kâ binyôrê ke kôrôn ye, dijë kow taabolo kôlësibagaw bëe kôni y'a faamu ko yéléma donna dijësosigi taabolo la, fo yelemba. Nin yôrô in na, n da bëna se fen kelenpe min ma yéléma taabolo caman ce rô, o ye mara desseli ye an ka gaw kôno. Bi, ga bëe kôno, gaden bëe kelen be hake jinibagaw ye. Cew ko k'olu de ye ko kuntigi ye, ko olu sako de bë ke ; musow ko ko ce ni musoya te, barisa ce be min ke muso fana b'o ke ; denmisenw ko kôlu fana ye adamadenw ye, awa dankari tena ke maa si ka adamadenya la ! Kow geleyara fo ka se dabaliban ma. Hali furuw yere taabolo ke, barika bëra o la sa dere. Aw m'a ye furusa ani furulagosî cayalen bë cogo min bi. Ni fen min dun wuliyôrô ma jë, o seyôrô te ke wasako ye dere. Ga dun kôñoko bëe ju sigilen don jësen min kan, o ye furu kacogo yere ye. O de

kanma, fôlô, an ka maakorow tun te tulon ke furu donni na jësin ma. Osiratege de la, jebilawale caman tun be furu la : bøyôrê sidenni ; bangebagaw danbe ; gatiqi ka dumarafanga ; mamineni ; muso yere ka adamandenya lahala walima furuke sôrata ka adamadenya ; furu dilanni taamabagaw lahala, sôdenya ; kôñobôli.

Nin kelen kelen bëe n'a jôyôrê tun don furu taabolo juman na. Bôko nataw kôno, an da bëna se u ma kelen kelen k'u temesiraw n'u nafaw pereperelatige.

An ka maakorow ka faamu na, ce b'a ka ceya dakun na furu min kôno, muso fana b'a kô musoya kadara kôno, den lankolon te bange o du kôno dere ! Aw m'a ye, denw jë mana yelen fa bôrënteli kan ba fe, olu tena bangebaga bonyali ke fen were ye waatiko kô dere.

N hakili be manakaw k'i Buguse Jan Dunbiya ka nin kôrëfô la san 1982 waatiw la.

Buguse Jan ko n ye ko : "karamôgo, bangebagaw bonyadon sôrô ka geen furujëgônw ka jëgônlagosidu kôno de. Den be wolo du min kôno, a b'o de sawura ta. O de kanma, fôlô, an tun be barika bëe don furujëgôn juman sôrëli la an denmuso walima an denke ye. O de ye ko kolomayôrô ye du yere ka jenamaya la !" Fôlô, furusa walima furulagosî tun te ye ka caya barisa furu bëe tun be sinsin fa ni ba danbe kan, awa, furu bëe tun be jini karisa de ye a k'a di denke ma, walima a ka k'a denmuso ce ye. O kanma, furumuso bëe tun jigiymaa be kofôa ye ce balimasiraw la, a be min k'a kunkofôbaga ye. Furuw jinicogo an'u doncogo yere kanma, an ka maakorow tun ka faamuya ye kofuru bë, nka, furusa te. O de kanma, hali u tun te sôr ka furusa kunmafôjama lasigi dugu jiri man di kôrô. Barisa, u ka faamu na, furu bë sa jiri min kôrô, o jiri te jirya ke belen ! Kân ben bôko nata.

Tumani Yalam Sidibe

Kalan jôyôrê ka bon adamaden ka dijenatige la

Ka kilometere 400 taama i senna walasa i ka dugu ka lakoliso sôrô.

Bakurufataka denmisen dô ye kilometere 400 taama a senna walasa lakoliso na se ka jô Bakurufata.

Bakurufata ye dugu ye min be Mahina komini fe, Bafulaben serekili la. A ni Mahina ce ye kilometere 45 ye.

Taama in yere kun tun te dowerë ye, taamakela Bakabijni Keyita yere ka fôla, ka wuli ka na jamanakuntigi Amadu Tumani Ture ni Faransin lasigiden min be Mali kôno yan, kôlu jininka u ka deme mana ke fen min ye olu ka denmisenw ka kalanko ni keneyako la, ka dà kan, lakolisoko geleya de be dugu in kan

kosebe. Lakoliden minnu be sigida in na, san o san nin waati kelen in na, geleyaba be don u ka kalanko la. Hali jinan, kalanden maa 58 ye garijige sôrô ka taa san 7 nan kalanso la, n ka an tâ dô u be taa yôrô min. Yôrô minnu sugandilen n'u ka kan ka taa yen, nôlu ye : Mahina, Manantali, Bamafele ani Diyokeli) ye, olu bëe ni Bakurufata ce be taa se kilometere 30 jëgônnna ma.

Geleya be nin yôrô kofolen ninnu kalanko la, i n'a fô kalandenw cayali kalansow kôno, ka fara jatigilako geleya kan. Ni feere ma jini nin kow la, a be ke sababuw ye ka geleyaba don denmisen ninnu ka dijenatige la kalanko ta fan fe. Nka n'i ye jatemine ke, nin hakilina in ni

kalanko jenabôli minisiriso jemaaaw ka hakilina te talike jëgônn na.

Halikilajigin na, salon nin waati kelen na, nin ce kelen in ye kilometere 400 taama ka na Bakurufata denmisenw kunkangeleyaw nefô kalanko jenabôli minisiriso jemaaaw ye. O temenen kô, kâ jini u fe walasa u tun na se ka kalanso jô Bakurufata, min bâ ta san fôlô ka taa se san 9 nan ma. Minisiri Mamadu Lamini Tarawele ye layidu ta k'u be kalanso jô san 9 nan kalanso be minnu na. Nka, o ko ma taa jë.

Sanni o ce, Bakurufata lakolidsomsaaw kelen be k'u yere jate bolokfemaaaw ye ani ka hamî ni u denw ka kalanko ye.

N kô n'a ta bëe, bolodijëgônmâ

ma kötigé sigida maaw ni njogon ce ka jésin Bakurufata denmisénw ma u ka jetaa siranw boli la. O misali də ye Kaye mara denmisénw təgəlakow jenaboli jekulu min be Bamako yan, o ka dème ye ka jésin Bakabijni Keyita ma a ka hakilina numan talila ka jésin jamana jemaa ma. Bakabijni Keyita natɔ Bamako a temena dugu minnu fe olu file : Jokeli, Bamafele, Nantsu, Kobiri, Tanbaga, Kofeba, Kita, Badenko, Sebekoro, Kasaro, Bosofala, Diyo gara, Jago, Kati. Nin yorɔ kofolen ninnu sigida fanga tiligilamaaw y'a tanu, ka tila k'u ka nisondiya jira a la kosebe. Sebekoro komini meri y'a ladonniya ko a ni dème ka kan a ka hakilina in na kosebe walasa Mali denmisénw ka kalanso n'u ka keneyako be sabtai ». Meri ka fo la, nin hakilina in be se ka ke sababu ye dugumaaw ka jinuman ni keneyako ani kunnafonikow bee ka njogoya.

Kejekola min be Benduguba komini kono, o lakoliso jemaa ka fo la, nin taama in be ke sababu ye ka barika don farikolo jenaje la, (lakelisobaw ni lakoliso misenw) na.

Jago meri ka dankan 3 nan Zan Jara ka fo la, nin taama in kera a kun jenjən yere de la.

Taamakela yere ka fo la, a ye taama in damine ni hakilina min ye, o te dəwəre ye yelema donni kə u ka dugu denmisénw ka dijelatige taabolo la min te sene ni baganmara ani bololabaara ye, ka sərə kalan foyi t'ula. "N'hakili b'a la, dəgətərə, nedənbagaw, minisiriw, mun na hali jamanakuntigiw" te bə u la. A ka fo la, nin taama in kun te dəwəre ye ale bolo jeyərəfa kə a ka dijeso-sigi kuntaala kono.

An ye nin kunnafoni bə "Le Républicain" kunnafonisəben kono, a ka don ni duguje bəta bəko 1986 nan utikalo tile 25, san 2005.

Birama Fagali ka səbenni don A bayelemaba bamankan na :
Yusufu Fane

Mali denmisénw yera seko ni dənko kəne kan

K'a ta san 2005 setanburukalo tile 3 la, sibiridon, ka k'a kuncə a tile 11 na, n'o ye baridon ye, Mali denmisénw bora Mali jamana mara bee kono ka taa kafo seko ni dənko njogəndan-jenajew kanma, n'an k'o na ko "Bijenali". Bijenali ye faso mali denmisénw ka san ladala njogənləsərə kunjogənba ye, min be senna ka bi san 1982. Awa, n'a bora jinanta in na, bijenali bee kunbenw keyərə kera Bamako de ye. Nka, k'a damine jinan na, hakilinan kura donna bijenali taabolo la. O de ye k'a keyərəw be falen-falen Jamana maraw ni njogon ce. O de kanma, jinan bijenali keyərə bolodara Segu, Tinetigiba Dante ani Meruba -jenajesow təgəla jenajekyərə la. Bijenali be cogo min na, an ka yəremahərənya sərədon gintan fana bəna munumunu an ka maraw ce. O de kanma jinan setanburukalo tile 22 gintanw keyərə benna Sikaso ma.

Bijenali ko di ?

Bijenali ko ko ka faso mali denmisénw tin don njogon na ni njogon dən ; njogənləkədən ani njogənfəkədən ye. Awa, ne be sərə o la u kafoli ni ye yorɔ kelen na kunnjogon kelen kuntaala kono. O be ke n'u donni ye njogonna ni njogəndanw ye u ni njogon ce, seko ni dənko siratęgə bee la: njogələn ; jamadənkili ; kelennadənkili ; seko masirifə dilantaw jirali ; dən kərəma ...

San 2005 bijenali lahala :

Jinan, segukaw y'a jira ko jamaładon se b'u ye, awa, a dalilu fana b'u bolo. K'a ta Segu marakuntigi n'a jenjogonw la, ka se dugutigliw ; diinəməgəw, fo politiki-maaw ma, ninnu bee ye u jeyərəfa jenaje in kəko jumanko la

Adama Kulibali

an'a təgə du-man tali Segu bolo. An b'a jira aw la ko bijenali 2005 jenajew dayəleni n'a kunceli git-tanw bee koti-giya tun be an ka Jamana kūntigi Amadu Tumani Ture bolo. Awa, a ko bee fana kera seko ni dənko matarafa minisiri Seku Umar Sisoko ka kələsiko numan kono.

San 2005 bijenali kewaatiko

Jinan bijenali kera waati gelen kono : setanburukalo, k'sərə kōngə fana be Jamana yorɔ caman maaw la. Maaw dəw kafə la, hali ni bijenali b'a kun bə, a kewaati ma ben kosebe ka da kuna fila kan :

- Kun fələ : Taasibila tun ka kan ka ke jamanaden kəngətəw ye ni bijenali bəli ye a dəgəkərə, hali yere k'a boloda san 2006 kono. Tijə don, bijenali ye san'o sanko ye, nka san fila ta tun be se ka don njogon na dere n'o jefəko numan ye !

- Kun filan : Setanburukalo ye samije waati barikama ye an ka Jamana kono. Ka denmisénw bolobə jenaje kanma, o sahaba faamuya ka gelen dere. N'an dun ye a kələsi, bijenali b'a kəbaaw bolobə baara la ka bi waati jan ka kən a kewaati bərebəre ne : A dənsenw, n'a dənkiliw, an'a njogələnw kalanwaati be ka kən bijenali ne. Bamananw dun ka kuma don : "ko gelen fila kərə, adamaden b'a kun dogonyərə bərebəre de jini kojuma !"

Jinan bijenali kəne diyara

dare, barisa a kera sababu ye ko kura k'an ka denmisew ka njogondən an'u ka delijəgənnə taaŋe. N'i dun ye a kələsi, i b'a ye ko hine ni tin bəe be deli de la. Deli dun te na njogondən kə.

San 2005 Segu bijenali jeyərəw

Jamafedənkili (keri)

Fələ : Tumutu

Filanın : Bamako

Sabanan : Sikaso

- Kelenndənkilida (Solo)

Fələ : Bamako

Filanın : Segu

Sabanan : Tumutu

Ladala dənsen (dansi

taradisəneli)

Fələ : Segu

Filanın : Kayi

Sabanan : Bamako

- Sekofənw jirali (əbuqedari)

Fələ : Gawo

Felonan : Moti

Sabanan : Tumutu

Dənkilida (ansanbulu

ənsirimantali)

Fələ : Kayi

Filanın : Sikaso

Sabanan : Moti

- Dən kərəma (bale)

Fələ : Bamako

Filanın : Kayi

Sabanan : Segu.

-Naansara burufiyelaw (ərukəsiri)

Fələ : Moti

Filanın : Kayi

Sabanan : Bamako

- njəgələnbə (tiyatırı)

Fələ : Segu

Filanın : Bamako

Sabanan : Kayi

Jeyərə dafalenw

- njana fələ : Bamako

- njana filanın : Kayi

- njana sabanan : Segu

Ala ka san 2007 bijenali jira an kene na ani daamu kənə.

A tə bə bəko nata kənə.

Jekabaara ka ciden

Adama Kulibali

San 2005 ntolatantən njana dənna

I njanatənko

Kà ta jumadon na, san 2005 setanburukalo tile 16, ka nə kuncə karidon na, setanburukalo tile 18, Mali ntolatantən-njana-jini ntolatan tile 26 nan tanniw kera, nə yere ye a laban tan-niw ye. O ma ke ko ye min ye səsəli don jeyərə bolodalenw la, ka bi tile 24 nan tanniw kelen. O bə jira ko Mali ntolatantən njana ye sitadi (Stade) tənjəkulu de ye san 2005 fo ka se san 2006 njana-jinikenew kunceli ma. O ye simako ye. Ala k'o k'an ka fən-yeta nən ka fən lakalita ye.

II - Jeyərə jiginni wərə :

Ni ntolatantən fanba tora u dabolo kan njana-jini kene bannen, a kəni kera sababu ye ka tən fila senbə Mali njekun tənjəkulu səre la (diwisoñ fələ), k'u lajigin dugumada la, n'o ye "diwisoñ" filanın ye. O bə jira k'u ma njekuntən jeyərə sərə. O tən fila ye Mətikaw ka Debo tən ye, ani Bamako komini naanina tən ye. Nka, o tən fila jeyərə ma lankolonya njekun jeyərəw la, barisa tən fila seko y'u layelen ka bə diwisoñ filanın na, ka na divisən fələ la. Olu ye Barawelikaw ka Bakarijan tən jekulu ye ani Sikasokaw ka Sitadi ye. Tən jekulu fila de bə Segu : Bitən ; Bakarijan ani Sikaso : Tata ; Sitadi Njana-jini-ntolatankene ninan-nama kera wasakoba ye Mali ntolatan ko la, barisa, ntolatan dənbaga njana ka fə la, tənw ma taa ka njəgən dan ni jatedenbaw ye. O bə jira ko tən kelen kelen bəs bə se k'i dusu da tən njana minen yaloni kan, ka da a ka cədenw ka sendiya kan ntola kərə : stade ; COB ; ereyali ; jiliba ; komini filanın ; CSK ... ninnu si ma janya njəgən na hakeko la, awa, maraw ntolatantən fana y'u sinsin a njema : kulukərə njana ; Segu Bitən ; Sikaso Tata ; Kayi Sigi ...

Nin bəs bə jira ko ni labən w kera ntolatantən fe a njema, san 2006 tən njana yəna sərə njəgəya la.

III - Mali ntolatan kupuba :

Mali ntolatan kupuba, nən ko "Kupu di Mali", o sijə 45 nan ntolatan kera Sikaso, Babenba Trawele təgəla ntolacikene kan, alamisədon san

2005 setanburukalo tile 22. Mali ka yeremahərənya sərə donkunjəgən. Jinan, o don njənajə gintanw fana kera Sikaso, jamanakuntigi nə nəfəjəma səgenla fiñebəlen kə yeremahərənya gintanw njekun tali la. Peresidan Amadu Tumani Ture ye Mali təgəla ntolatan kupuba ntolatan senya fələ ke. O kə, tən fila minnu bə kene kan a ninini kan ma, n'o ye Jiliba ntolatantən ye ani "ASB" ntolatantən ye, olu y'u kəgə da njəgən na. Ntolatan in səbekərə diyara barisa tən fila bəs tun bə təgə nəfə. Jiliba de ye salon tənjəna ani kupu di Mali ya-lonbagə ye. Jinan, stade ye njana ya a njekərə. O kanma, walasa k'a ka san diya, Jiliba wajibiyalen don ka kupu di Mali ta ! Fen min ye "ASB" ye, ale sijə fələ ye nin ye ka kene in lasərə. A ma tən-njana yere janjon sərə abada. O kosən, ale fana wajibiyalen don ka kupu di Mali ta walasa ka nin kura don a yere la. Ntolatan dun ye sebaako ani desəko de ye. Ni tən fila wulila njəgən kanma, o kərə ye ko ntolan kuntaala bannen, setigi ani desəlen bə. O de kanma, sanga 135 ntolatan dusuma-keko-numan kelen kə Jiliba cədenw ni "ASB" cədenw fe, ntolatan jaratigəbaa y'a ka kunceli file fiye : Jiliba kuru : "ASB" kuru : 4

O sərəcəgo : ntolatan sanga bərebəre 90 bəs kənə, jiliba ni "ASB" desəra njəgən na ni kuru kelen ani kelen ye : jiliba ni ASB cədenw sera kuncəwaati ma. Sanga 15 kofə, u yera kene kan taajəsanga 30 tanni kanma. O sanga kuru si ma yeləma don kəw la. Se kera "juwen" (penalititan) ma. O yərə de la, "ASB" sanga yelənna jiliba ta kan, barisan ale ye kuru njəgənbəbəli də sərə jiliba kun. O fana kera "ASB" donkan ye Mali kupu tatənbəw ka səre la, ka jiliba to dimi bara rə, ale min ma kənə ni njana dəwula si ye : tən njana ani kupu di Mali.

Tumani Yalam Sidibe

Kələsi : Nin tun ye Kupu di Mali ntolatantən fe a njema, san 2006 tən njana yəna sərə njəgəya la.

je 4nan to

lo 29, san 2005

**Sidiki Y. Danbele kā sebenni don
A bayelembaga bamanankan
na : Yusufu Fane**

**Bilancela 1
Tubabunəgo dilanyərə 1 ani
senekemansiw**

Bi, senekelaw bee ka lajini ye tubabunəgo dilan izini əli ye Mali kənə, o de be se ka ke sababu ye ka senenafafew jigin dəənin, minisiri Seyidu Tarawele ka fə la, iziniko in ye u hakilina ye min b'a to Buremunəgo be se ka don ba la.

A yere ka fə la, a sebenko be bannba a jənəgən minisiri Usumani jamu bolo min baara jəsinnen be cakeda hakelamaw ni dəgəmani w musakako ma, o temenen kə, fanga ka kumalasela don. "Kumajəgənya temena a ni kəkan musakabəlaw ce, nə y'u deməbagaw ye walasa ka na follow fara jəgən kan ka ke manankun ye. Ofisi-di-Nizeri jəmaaba ye senekelaw nisəndiya kuma fə. A ka fə la, senekemansi 175 be na Ofisi-di-Nizeri mara kənə.

**Bilancela 2
Girin kelen be kəkanmalo kan**

Jabali Mamadu Kamara ka fə la, malo were dunni ye maloyako ye olu bolo, kuma te kəkanmalo ma. "Kerenkerennenya la, ne yere kunmasuulen don nin ko la" A ye nin kuma fə arabadon, utikalo tile 24, san 2005 minisiri ka taama senfe Jabali. Ofisi-di-Nizeri senekelaw be kəgən la. A be sanji fila (2) bə u be malo kilogaramu 1 san sefawari dərəme bi wəərə (60). O ye fen ye maa tun ma sigi ni min ye. O bee n'a ta, hali malo ladonni "patanti" binni goferenama fe jagokela dəw ye, senekela caman be yen minnu te suman səgən yelenni kalama.

Ofisi-di-Nizeri jəmaaba ka fə la, salon malosərbalya de kelen be sababu ye ka balo səgən yelen. O hukumu kənə, a y'a jini senekelaw fe, u k'u cəsiri kosebe də ka fara ninan san sərə hake kan walasa dunkafa be sabati.

Yusufu Fane

Najan ka fala

An ka jamanaba in kənə jama-kulu bee, n'o ye malidenw ye, kerenerennenya la bamanankan dungew, Naja ka fala kunkankuma te sure ye maa si bəlo. Dənkilidala kərə lakodənnənbaw, i n'a fə Kəni Kumare, ka se bita kərəlenfəw ma, i n'a fə Jeli Banzumanaba denmuso Tenəjini Danba, olu bee be Najan ka fala ka ko taabolo dənkili da, fo dako juman. Nka, ni fen be yen min ma dən jama bolo, o ye Najan ka fala yere lahala jənjən de ye. Yali maaw b'a dən ko Najan ka falako jujən be mine Sunba jənamuso ka tariku de la wa ?

Maa minnu ye garisege sərə ka jəkabaara kəsəfe bəko fila kalan ka da jəgən kan, olu bee ye faamuya sərə Sunba ka maana na.

Ale min ka lajini kelenpe tun ye a sendonni ye kəməkow la ; k'a yere sərə cəkene kan ; ka furance də ni muso təw ce kan. Kəmə m'a to Sunba da, awa a jama fana m'a to Sunba denw da. Sunba yere ka saya kera galomajira saya ye.

Awa a denw fana bee ye jəgən kən, tile kəmə seegin ni duuru kənə, lahara, ale yere ka saya kə.

Denmuso kəsa min tun be Sunba bolo, ko Najagalenba, o tun lajəlen don. O ma məen ka sərə a m'a yərəmasərə. Nka, denmuso in bangelen kəfe, Najagalenba y'a kədon a denmusonin na yərənin kelen, k'o sababu ke wulada kelen farigannin labalalen ye. Aa ! Najagalenba denmuso, min tun təgədara ko Sunba Naŋəgən, o tora falaya dibifin fuga la dere, ale min fake fana tun ye dijə to kalo kelen ka kən a ka bangeli je dijə kənə. Awa, Nasunba Naŋəgən kera mangoyafen, siranjəfen ani denkerefefen ye sigida bee bolo. Aa ! jiri jugu kumu be

yelen a den fe dere ! Maaw siranna Nasunba naŋəgən je, ka d'a kan, bee ko ko sudibifin kəmə min ye Sunba n'a denw bee ninkenekaraba ka tugun jəgən kə, k'o ja be yanga la Nasunba naŋəgən fana kan, o min ye a mədenmuso kelenpe ye min bə kə bənsən ye. Ko tena je min kə, o be ke dere. A juman fara a juguman kan. Den ladonbagantə yeli yere be məne don a ladonbaga lakodənnənw dusu la dere. Suko ni dugusejə ce, Nasunba naŋəgən jəmatununa dugu kənə ten balawu. Min kəra o ko juguyayərə tə foronto ye, o ye de ko maa si m'a jininkali yere ke, sanko k'a jini k'a dən a be yərə min na. A Sunba denmuso Najan denmuso Sunba naŋəgən tora falaya dibi gelen rə dere !

N t'i fe karisa, o ye adamadenya jəsen ye, i n'a fə n b'i fe karisa, barisa maa kelen maa-bəe-kanu tə abadaa. Nka, n t'a fe k'i ye karisa, o ye maa-jugu minejuru ye, barisa ko jugu bee be "n t'i fe juru-kun na !". K'a n ben bəko nata

Tumani Yalam Sidibe

Jekabaara

Ləbəlikuntigi Seben jəkulu kuntigu

Tumani Yalam Sidibe

Seben jəkulu

Yusufu Fane

Bakari Sangare

Usumani N Tarawele (CMDT)

Tumani Yalam Sidibe

Jaw tabaga

Haruna Trawele

Labenbagə əridinateri la

Worokiyatu Sə

Badrakejəgənəw

CMDT-World Wision - Ofisi Nizeri -

Ofisi iri - OHVN

Hake bəta : 11000

Batakisira : 2043

Nəgejurusira : 229 62 89

Jamana baarada - Seki zayedı təgəla

sira - Hamudalayi kin - Bamako

Siti-Wəbu nimərə

www.afribone.net.ml/jekabaara/